

Aanpassen stelt weinig voor

Montage van een anti-stofkit op de maïszaaimachine kost maar weinig tijd en geld

Een paar uurtjes sleutelwerk en een standaard af-fabriek-kit met de verplichte anti-stofkit zit erop. Dat is onze conclusie na het aanpassen van een Amazone- en een Monosem-maïszaaimachine. Zelf iets maken kan ook, maar je kunt je afvragen of de daarvoor benodigde tijd opweegt tegen de aanschafprijs van een fabriekssetje.

Er is weerstand tegen het uitrusten van maïszaaimachines met een anti-stofkit (officieel deflector genaamd) om de afgeblazen luchtstroom van de ventilator om te buigen naar de grond. Dat bleek uit een telefonische enquête die vorig jaar door Syngenta en Bayer CropScience werd uitgevoerd onder 122 Nederlandse cumelabedrijven. Meer dan de helft van de ondervraagden wist nog niet of hij zijn maïszaaimachine ging aanpassen of zei dat zeker niet te willen doen. Destijds was er nog geen sprake van een verplichting, al werd die toen al wel verwacht.

De anti-stofkit moet voorkomen dat de problemen die in 2008 opdoken zich nogmaals voordoen. Door een combinatie van ongunstige weersomstandigheden en minder goed gecoat zaad trad toen onder andere in Duitsland en Frankrijk grote bijensterfte op. Het middel clothianidine, afkomstig van gecoat zaad en door de ventilator van de zaaimachine in de lucht geblazen, werd als boosdoener aangewezen. Dit middel heeft toen zijn werk op nabijgelegen percelen gedaan. Inmiddels zijn er betere coatings en heeft de Europese Unie voor de fabrikanten richtlijnen opgesteld voor een lager stofgehalte in maïszaad. De verplichting van een anti-stofkit is door de EU doorgezet. Inmiddels is bekend dat anti-stofkits dit jaar ook in Nederland verplicht zijn (zie Grondig nummer 1).

Geringe respons

Volgens de machineleveranciers is de vraag naar anti-stofkits deze winter, na de bekendmaking van de verplichting, wat op gang gekomen, maar desondanks heeft nog lang niet elk cumelabedrijf geïnvesteerd in zo'n kit, terwijl de tijd begint te dringen. Wie de vacuümprecisiezaaier niet heeft aangepast, loopt komend zaaiseizoen kans op problemen bij controles door de AID. Overigens is nog niet helder of de AID gaat controleren.

De aanschaf van een anti-stofkit voor bestaand en nieuw materiaal moet u zelf regelen. Zo'n kit zal nog niet standaard op de nieuwe machine zitten, omdat je nu eenmaal ook niet-behandelde maïs kunt zaaien. Dit ondanks dat er opaan gedrongen is deze optie standaard te monteren. Voor alle duidelijkheid: dit verhaal geldt niet voor overdrukzaaisystemen (bijvoorbeeld Becker) en voor machines waarvan de afblaasluucht wordt gebruikt voor kunstmest/granulaattoediening (mits goed functionerend en goed afgedicht).

Aanbouwkits zijn al af-fabriek beschikbaar, omdat die onder andere in Duitsland en Frankrijk vorig jaar al verplicht waren. De systemen zijn in beide landen gelijk, maar de eisen verschillen. Duitsland eist 'geprüft', Frankrijk laat de uitvoering vrij, maar eist wel dat de luchtstroom wordt afgebogen naar beneden. Plat gezegd kun je in Frankrijk dus toe met een slang naar beneden. De Fransen leggen de verantwoordelijkheid voor een goede werking bij de gebruiker. Zowel de Franse als de Duitse oplossing is in Nederland toegestaan.

De methoden

De Duitse methode is een door het JKI (Julius Kuhn-Institut, Braunschweig) goedgekeurde aanbouwset. Deze set haalt (getest) een driftreductie van ten minste negentig procent.

Kitjes volop leverbaar

De fabrikanten hebben hun huiswerk al goed gedaan. De kitjes zijn volop leverbaar en voldoen volgens de importeurs aan de JKI-normen. De prijzen zijn de opgegeven richtprijzen exclusief btw en onder voorbehoud. De levertijden hangen sterk af van de vraag. Gezien de lage respons tot dusver zijn de voorraden bij de importeurs beperkt.

Merk	Type	Kosten	JKI-gekeurd
Amazone	ED/RP-ED	€ 710,-	ja
Gaspardo*	S-/M	€ 250,-	ja
Kuhn*	Maxima/Planter	€ 345,-	ja
Kverneland	Accord Optima	€ 240,-	ja
	Vicon/Rau Multicorn	€ 240,-	ja
Monosem	NC, NG, NGP, GT turbine	€ 240,-	ja
	PNU/DF turbine	€ 360,-	ja

* Gaspardo en Kuhn gebruiken op een aantal uitvoeringen de ventilatorlucht voor de kunstmesttoediening. In dat geval heb je geen kit nodig.

Hier een opbouwset voor de Monosem. Een handige monteur heeft die in een goed uur gemonteerd.

Die reductie zit hem vooral in het laatste deel, waarin de luchtsnelheid wordt gereduceerd, zodat verontreinigingen niet alsnog zijwaarts worden weggeblazen, maar op de grond belanden. Frankrijk eist dat de luchtstroom naar de grond is gericht, met de uitstroomopening net boven de grond en zonder lekkage in het systeem.

We weten van Kverneland, dat beide methoden naast elkaar heeft bekeken, dat een simpele (Franse) oplossing zonder voldoende luchtstroomverlaging een belangrijk nadeel kan hebben: het opwaaien. Onder droge omstandigheden bleek de luchtstroom zo sterk, dat je de machine vanwege het stof amper zag. Bij de Duitse methode was er veel minder stofontwikkeling van droge grond. Kuhn waarschuwt ook nadrukkelijk voor de plek van uitblazen. Die moet zo ver mogelijk naar achteren zijn gesitueerd, omdat opgewaaid stof kans op storingen (bijvoorbeeld de zaadteller) kan geven.

EriseenlijstbeschikbaarmetalleDuitseJKI-goedgekeurde kits. Wie in Duitsland maïs zaait, moet een opbouwkit hebben die voorkomt in deze lijst. Voor wie bij onze zuiderburen zaait: België eist inmiddels hetzelfde als Nederland. Alle merken leveren al sets. De leveranciers verkopen de in Duitsland goedgekeurde kits.

De praktijk

We hebben de aanpassing samen met Bayer CropScience en Syngenta uitgeprobeerd bij een Monosem en een Amazone. Amazone had de Duitse set, Monosem had ook een Duitse set plus een zelfbouwkit. Onze conclusie en die van het cumelabedrijf was vrij helder. Een beetje monteur heeft zo'n af-fabriek-aanbouwkit er met twee tot drie uur sleutelen op zitten. Voor de aanschafprijs van € 250,- voor de Monosem kun je niet zelf gaan 'klungelen'. Bij de Amazone ligt dat vanwege de hogere aanschafprijs wat genuanceerder.

Zelf doen lijkt allemaal vrij eenvoudig en goedkoper. In de praktijk ben je wel even bezig alle onderdelen bij elkaar te krijgen en voor je het weet, ben je een dag bezig om het erop te krijgen. Maar het kan, en wie een paar uurtjes over heeft en wat vindingrijk is, is zo uit de nood.

Tekst: **Gert Vreemann**

Foto's: **CUMELA Communicatie**

Zelfbouwkit

Op de foto hieronder een voorbeeld van een zelfbouwset voor een Monosem. Het is even wat knutselwerk, maar het blijkt goed te doen en best te werken, mits je niet bespaart op afdichtkit. Een paar zaken die je in acht moet nemen bij zelfbouw: de flexibele slang moet groot zijn, glad van binnen en mag niet te veel weerstand opleveren voor de luchtstroom. Hou maar een diameter aan van circa 12,5 centimeter. De bevestiging aan de blazer en aan de machine moet tegen wat trillingen kunnen en het geheel moet redelijk stevig zijn. Bij de uitlaat, tussen de rijen en net boven de grond, is het heel verstandig de luchtsnelheid te verlagen en de uitstroomopening wat naar achteren te plaatsen om stof bij het zaaielement te voorkomen. Dit kan door via een T-stuk in het systeem een dubbele leiding toe te passen. Wat rubberflappen van een oude binnenband over de grond laten slepen helpt ook mee om drift te bestrijden. Controleer na afloop altijd de machine op een goede werking.

Zelfdoeners, even goed nadenken wat je nodig hebt. Stuk aluminium voor de aansluitingen, paar meter slang, T-stuk voor luchtsnelheidsverlaging (enkele naar dubbele slang), klemmen en vooral tie-wraps en afdichtkit. Voor een betere werking is een rubberen flap (uit een oude binnenband gesneden) een aanrader.

Opbouw Amazone-kit

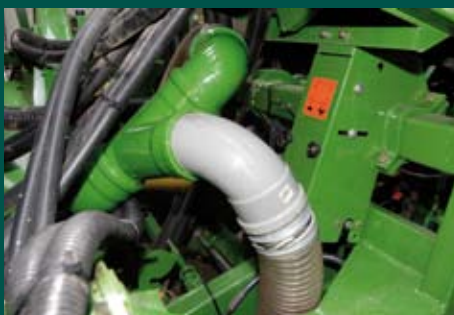
Stapsgewijs de opbouw van de Amazone-kit. Die is wat duurder dan de Monosem-kit, maar dat zie je ook terug in de uitvoering en vooral in de grote voet, zodat de luchtsnelheid mooi laag is en de kans op stof gering. Een ervaren monteur heeft deze kit in circa twee uur opgebouwd.

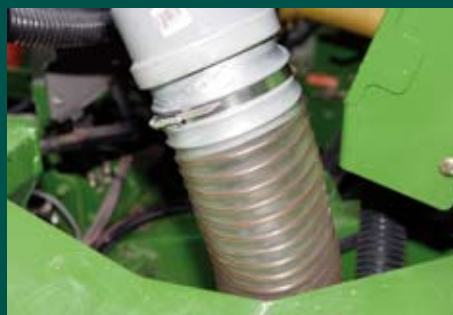
1. Mondstuk op de ventilator. Zorg dat deze goed is afgekit, anders lekt hij geheel.

2. Na het mondstuk een flexibele rubberen mof om trillingen op te vangen.

3. De pvc bochtstukken en een T-stuk om de leiding te splitsen. Van daaruit gaan twee flexibele slangen naar beneden.

4. Twee van deze flexibele slangen gaan naar beneden en leiden naar de uitstroomopeningen.

5. Helemaal onderaan zitten twee van deze uitstroomopeningen met rubberen flappen.